

SERIA DE AUTOR

**MARIO
VARGAS
LLOSA**

MARIO VARGAS LLOSA

Vă dedic tăcerea mea

Traducere din spaniolă și note de
MARIN MĂLAICU-HONDRARI

HUMANITAS
fiction

Redactor: Raluca Popescu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Marilena Brînzan
DTP: Dragoș Dumitrescu, Veronica Dinu

Tipărit la Bookart Printing

MARIO VARGAS LLOSA
LE DEDICO MI SILENCIO
Copyright © MARIO VARGAS LLOSA, 2023.
All rights reserved.

© HUMANITAS, 2026, pentru prezenta versiune în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
VARGAS LLOSA, MARIO
Vă dedic tăcerea mea / Mario Vargas Llosa;
trad. din spaniolă și note de Marin Mălaicu-Hondrari. –
București: Humanitas Fiction, 2026
ISBN 978-606-097-760-5
I. Mălaicu Hondrari, Marin (trad.)
821.134.2

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723.684.194

Pentru Patricia

I

De ce l-o fi căutat José Durand Flores, unul dintre intelectualii de seamă din Peru? Îl sunase la magazinul prietenului său Collau, unde se mai vindeau și reviste și ziare, și el a sunat înapoi la numărul primit, dar nu i-a răspuns nimeni. Collau i-a spus că mesajul îl preluase fiica lui, Mariquita, în vârstă de câțiva anișori, și că s-ar putea ca ea să nu fi înțeles bine numărul; o să mai sune el. Atunci, Toño s-a simțit tulburat din nou de animăluțele obscene despre care zicea că îl urmăresc din fragedă copilărie.

De ce îl sunase? Nu-l cunoștea personal, dar Toño Azpilcueta știa cine este José Duran Flores. Un scriitor celebru, adică un personaj pe care Toño îl admira și îl detesta în același timp, căci se afla în vârful ierarhiei și mereu se vorbea despre el ca despre „ilustrul literat“ și „celebrul critic“, elogiile obișnuite, atât de ușor câștigate de intelectualii care în țara asta alcătuiau ceea ce Toño Azpilcueta numea „elita“. Ce făcuse până acum insul acela? Trăise în Mexic, firește, și însuși Alfonso Reyes, eseist, poet, erudit, diplomat și director la Colegio de

México îi prefațase celebra antologie *Asfințit de sirene, splendoare de lamantini*, editată în Mexic. Se spunea că este expert în Garcilaso de Vega Inca¹, a cărui bibliotecă reușise să o reproducă în casa lui sau poate într-o arhivă universitară. Era suficient, firește, dar nu cine știe ce, și, de fapt, aproape nimic. A sunat din nou și tot degeaba. Iar acum ele, rozătoarele, îi mișunau pe corp, ca de fiecare dată când era agitat, nervos, nerăbdător.

Toño Azpilcueta făcuse demersuri la Biblioteca Națională din centrul Limei ca să achiziționeze cărțile lui José Durand Flores și domnișoara care i-a răspuns i-a zis că da, le vor cumpăra, dar nu le-au cumpărat niciodată, așa că Toño știa că este vorba despre un universitar important, dar nu știa de ce este considerat așa. Numele îi era familiar datorită unei ciudățenii care uneori trăda și alteori dezmințea gusturile sale neobișnuite. În fiecare sâmbătă, publica un articol în ziarul *La Prensa* în care scria de bine despre muzica tradițională creolă și despre cântăreți, chitariști și percuționiști precum Caitro Soto, care o acompania pe Chabuca Granda, ceea ce-l făcea pe Toño să simtă o oarecare simpatie pentru el. În schimb, față de intelectualii rasați care îi disprețuiau pe muzicanții populari și niciodată nu îi pomeneau, fie de bine, fie de rău, simțea o antipatie imensă; la naiba cu ei.

Toño Azpilcueta era expert în tot ce însemna muzica populară creolă – de pe coastă, de la munte și chiar amazoniană –, căreia își dedicase viața. Singura recunoaștere

---

1. Gomez Suarez de Figueroa, supranumit Garcilaso de Vega Incașul (1539–1616), autorul unor importante texte despre istoria indienilor din America de Sud și expedițiile conquistadorilor.

pe care o obținuse, căci de bani nici nu putea fi vorba, era aceea că devenise, mai ales după moartea lui Morones, ilustrul profesor din Puno, cel mai mare cunoscător al muzicii peruane. Îl întâlnise pe maestrul său încă din vremea când era la Colegiul La Salle, la puțin timp după ce tatăl său, un imigrant italian cu nume basc, închiriasse o casă în La Perla, unde Toño crescuse și-și petrecuse o parte din viață. După moartea profesorului Morones, devenise „intelectualul“ care știa (și scria) cel mai mult despre muzica și dansurile din folclorul național. Studiasse la San Marcos și-și luase licența cu o lucrare despre valsul peruan, avându-l ca îndrumător pe însuși Hermógenes A. Morones – Toño descoperise că „A“ venea de la Artajerjes –, căruia îi fusese asistent și discipol favorit. Într-o anumită măsură, Toño continuase studiile și descoperirile profesorului despre muzica și dansurile regionale.

În anul trei de facultate, profesorul Morones l-a lăsat să țină câteva cursuri și toată lumea de la San Marcos se aștepta ca Toño Azpilcueta să îi ia locul la catedră, după ce profesorul se va pensiona. Și el credea la fel. Așa că, după ce a încheiat cei cinci ani de la Litere, și-a continuat cercetarea pentru o lucrare de doctorat intitulată *Bocceгии din Lima*, care, firește, avea să-i fie dedicată maestrului său, profesorul universitar Hermógenes A. Morones.

Citindu-i pe cronicarii din vremea colonizării, Toño Azpilcueta a descoperit că așa-numiții bocceгии, care jucau și rolul de pristavi, obișnuiau să cânte ucazurile municipale, în loc să le strige, așa încât hotărârile ajungeau la cetățeni sub formă de muzică. Cu ajutorul doamnei Rosa

Mercedes Ayarza, marea specialistă în muzica peruană, a aflat că „pristavurile“ erau cele mai vechi sunete ale orașului, căci așa anunțau vânzătorii ambulanți că au *rosquetes, bizcocho de Guatemala, reyes frescos, bonito, cojinova și pejerreyes*¹. Acestea erau cele mai vechi sunete de pe străzile Limei. Fără a mai aminti și de *causera, frutero, picaronera, tamalera* și chiar și *tisanera*².

Se gândea la toate astea și se emoționa până la lacrimi. Cele mai profunde filoane ale naționalității peruane, sentimentul de a aparține unei comunități pe care o uneau aceleași pravile și vești, erau impregnate de muzica și cântecele populare. Aceea avea să fie revelația lucrării care deocamdată era sub forma unei mulțimi de fișe și caiete, toate păstrate cu grijă într-o valijoară, până în ziua când profesorul Morones s-a pensionat și, cu chipul cernit, l-a anunțat că Universitatea San Marcos luase hotărârea nu de a-l numi pe el drept succesor la catedră, ci de a desființa Catedra de folclor peruan. Era un curs opțional, și în fiecare an, absolut inexplicabil, neașteptat, participau la el cei mai puțini studenți de la Litere. Lipsa studenților punea capac tristului final al catedrei.

Când Toño Azpilcueta a aflat că niciodată nu va fi profesor la San Marcos, s-a înfuriat atât de tare, încât i-a venit să rupă în mii de bucăți fiecare fișă și fiecare caiet din valijoara lui. Din fericire, s-a abținut, însă a renunțat cu totul la lucrarea de doctorat și la visul unei cariere universitare. A rămas cu consolarea de a fi ajuns un mare

---

1. Dulciuri și pești din Peru.

2. Denumiri de vânzători ambulanți de produse specifice.

specialist în muzica și dansurile tradiționale, sau, cum zicea el, un „intelectualul proletar“ al folclorului. Cum de știa Toño Azpilcueta atâtea despre muzica peruană? Nici unul dintre strămoșii săi nu fusese cântăreț sau chitarist și, cu atât mai puțin, dansator. Tatăl lui, un imigrant dintr-un sat italian, lucrase la căile ferate din lanțul muntos central și își petrecuse viața călătorind, iar maică-sa fusese o doamnă care-și petrecea timpul mai mult prin spitale, tratându-și nenumăratele boli. Nu mai știa momentul exact din copilăria lui când maică-sa a murit, și amintirile lui despre ea se bazau nu atât pe experiențe trăite, ci mai mult pe fotografiile pe care i le arătase tatăl său. Nu, nu existau antecedente în familia lui. A început singur-singurel, la cincisprezece ani, scriind articole despre folclorul peruan, după ce a înțeles că trebuia să pună în cuvinte emoțiile pe care le stârneau acordurile lui Felipe Pinglo și ale altor cântăreți de muzică populară. Și chiar a avut succes. Primul articol l-a trimis la una dintre revistele cu viață efemeră ce apăreau în anii 1950. L-a intitulat „Peru al meu“ și era despre casa lui Felipe Pingo Alva, din Cinco Esquinas, pe care o vizitase cu carnețelul în mână, luând o mulțime de notițe. Pentru textul acela a primit zece soli, ceea ce l-a făcut să creadă că devenise cel mai mare specialist în muzica și dansurile populare peruane. Onorariul, plus alți bani economisiți, i-a cheltuit pe loc pe discuri. Asta făcea cu fiecare bănuț care-i ajungea în mână: îl investea în muzică, așa că nu a durat mult până când colecția lui de viniluri a ajuns celebră în toată Lima. Posturile de radio și ziarele împrumutau discuri de la el, dar arareori i le mai dădeau înapoi, așa că s-a văzut

nevoit să întoarcă foaia. Au încetat să-l mai deranjeze după ce a făcut troc cu colecția de viniluri în schimbul materialelor de construcții cu care și-a ridicat o căsuță în Villa El Salvador. Nu contează, și-a zis, muzica îi rămăsese în sânge și în memorie, iar asta era suficient pentru a-și scrie articolele și a duce mai departe zestrea intelectuală a celebrului Hermógenes A. Morones, odihnească-se-n pace.

Pasiunea lui era strict intelectuală, singulară și exclusivă. Toño nu era chitarist sau cântăreț, nici măcar dansator. În tinerețe, suferise mult pentru că nu știa să danseze. Uneori, mai ales la șezătorile la care mergea întotdeauna cu un carnețel în buzunarul hainei, câte o doamnă îl invita la dans, iar el, mai țeapăn decât un copac, făcea câțiva pași de vals, că era mai simplu, dar nu se avânta niciodată la marinera, la huainito sau la dansurile din nord, precum polca sau tondero din Piura. Nu-și coordona mișcărilor, picioarele i se împleticeau; odată chiar a căzut – ce rușine! –, așa că a preferat să-i meargă buhul că nu știe să danseze. Nu se mișca de pe scaun, absorbit de muzică, urmărind cum persoane foarte diferite, venite din toată Lima, se topeau într-o îmbrățișare fraternă care, era absolut sigur, îi confirma intuițiile cele mai profunde.

Chiar dacă intelectualii peruani care predau la universitate sau publicau la edituri celebre l-ar fi disprețuit sau nici măcar nu ar fi știut de existența lui, Toño nu se simțea mai prejos decât ei. Poate că nu avea multe cunoștințe de istorie universală, nici nu era la curent cu modele filozofice franceze, dar știa muzica și versurile tuturor dansurilor marinera, pasillo și huainito. Scrisese

multe articole în *Mi Perú, La Música Peruana, Folklore Nacional*, publicații de felul celor care ajungeau doar la numărul doi sau trei și apoi dispăreau, adeseori fără să-i plătească drepturile. Un „intelectual proletar“, cam atât ar fi fost de zis. Poate că nu stârnea respectul, nici măcar interesul intelectualilor precum José Durand Flores (de ce l-o fi căutând?), în schimb îl stârnea pe cel al cântăreților sau chitariștilor dornici să ajungă cunoscuți și promovați, ceea ce Toño Azpilcueta făcea de ani întregi, după cum dovedeau sutele de tăieturi din ziare pe care le păstra în aceeași valijoară în care putrezeau notițele lui pentru lucrarea de doctorat. Câteva dintre acele articole păstrau memoria șezătorilor creole de la La Palizada și La Tremenda Peña, două localuri de pe lângă Podul Armatei, din Miraflores, dispărute între timp. Bine măcar că Toño fusese martor la acele șezători. Încă de foarte tânăr, mergea la toate șezătorile din Lima. Începuse să participe de pe la cincisprezece ani, când încă mai era aproape un copil, și le evoca mereu ca să nu fie uitat rolul important pe care-l jucaseră. Uneori, câte un ziarist care voia să scrie un articol despre Lima îl căuta, iar el îi dădea întâlnire la micul-dejun, la Bransa, în Piața Centrală. Acesta era singurul său lux, micul-dejun luat la Bransa, pentru care uneori trebuia să împrumute bani de la soția lui, Matilde.

Singurul său venit constant îl obținea predând desen și muzică la Colegiul Pilar, o școală de maici, din Jesus María. Era prost plătit, dar avea avantajul că nu trebuia să mai plătească taxele pentru școlarizarea ficelilor lui, Azucena și María, de zece și, respectiv, doisprezece ani.